

Basisadvies: Gedeelde verantwoordelijkheid bij het stimuleren van natuur

In het stedelijk openbaar gebied in Zuid-Holland

Categorie 1:
(Metropool)steden

Categorie 2:
Dorpsgemeente

Algemeen
basisadvies

Voor nadere onderbouwing of conclusies wordt er verwezen naar het productverslag

Algemeen basisadvies om het delen van verantwoordelijkheid te stimuleren.

De verantwoordelijkheid kan op verschillende manieren worden gestimuleerd. Geadviseerd wordt om de ontwikkeling en het beheer apart van elkaar te benaderen. Het beantwoorden van onderstaande geeft hier richting aan.

Ontwikkeling

Natuurproject/initiatief	Ontwikkel fase	Betrokken actoren	Participatie/samenwerking	Budget
Wat voor een initiatief/project wordt er gerealiseerd in de gemeentelijke buitenruimte?	Hoe komt het ontwerp en de inrichting tot stand?	Wie zijn bij het (ontwikkel)proces betrokken?	Welke vorm van participatie/samenwerking wordt toegepast?*	Welk budget is beschikbaar en waar komt het vandaan?

* Informeren, Inbrengen, Adviseren, Samendoen of Laten doen (participatieladder)

Beheer

Beheerfase	Betrokken actoren	Participatie/samenwerking	Budget
Hoe wordt de monitoring en het onderhoud uitgevoerd?	Wie zijn bij het (ontwikkel)proces betrokken?	Welke vorm van participatie/samenwerking wordt toegepast?*	Welk budget is beschikbaar en waar komt het vandaan?

* Informeren, Inbrengen, Adviseren, Samendoen of Laten doen (participatieladder)

Ontwikkelfase

Om de natuurdoelen in Zuid-Holland te behalen moet gebruik worden gemaakt van het areaal stedelijk gebied. Het gaat hierbij om vergroening op zowel openbare als private terreinen. Waarbij het openbaar terrein als voorbeeldfunctie kan worden gebruikt voor de private terreinen.

ADVIES

- ❖ Gebiedsgericht kijken naar diverse oplossingen door het koppelen van opgave en thema's aan natuur. Hiermee kan het financieel aantrekkelijk worden en kan het een collectief doel bevatten waardoor partijen zich verantwoordelijker opstellen:
  - Opgave: Zoals hittestress of natuur inclusieve woningopgave.
  - Thema: Zoals natuureducatie of een actieve vorm van participatie.
- ❖ Toepassen van actieve participatie: het 'samen doen' of 'laten doen'. Hiermee kan het delen van verantwoordelijkheid worden gestimuleerd, waarbij de participerende partij meer belang en waarde aan de ontwikkelde plek kan hechten en hier ook zorg voor gaat dragen. (*ook in beheerfase relevant*)
- ❖ Raadpleeg het informatiepunt van de omgevingswet en bouwstenen voor in het Omgevingsplan (bsr). Er zijn veel kansen mogelijk met de opkomst van omgevingswet en omgevingsplan om natuur te integreren in de nieuwe plannen.

Beheerfase

Beheer en onderhoud is cruciaal in het behalen van de natuurdoelen. Dit zal dan ook goed verankerd moeten worden in de plannen.

ADVIES

- ❖ Bepaal vooraf het budget voor (zowel de ontwikkeling) het beheer. Dit helpt bij het maken van een inschatting van de investeringen en haalbaarheid van het project.
- ❖ Pas een soort vegetatie toe dat makkelijk te beheren is. Dit is vooral interessant wanneer het beheer wordt overgedragen aan een participerende partij.
- ❖ Zorg voor een duidelijke takenverdeling met de juiste expertises aan tafel.
- ❖ Zorg voor vertrouwen en verandering in het gemeentelijk orgaan t.a.v. het beheren van natuur door andere partijen (buurtuinen, buurtparken, geveltuinen en adoptiegroen in de buurt).
- ❖ Zorg voor natuureducatie en een hulppunt.
  - hulppunt, om basiskennis over natuur te stimuleren.

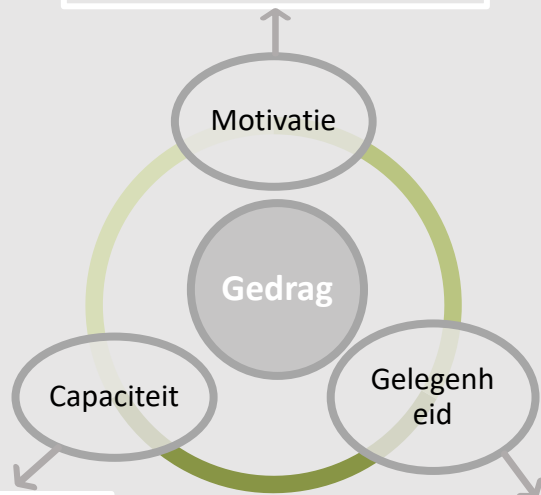

Het bepalen van verantwoordelijkheid is afhankelijk van hoe de ontwikkelfase en beheerfase tot stand komt. Bovendien kan verantwoordelijkheid uit verschillende vormen, niveaus en processen bestaan. Echter kan gedeelde verantwoordelijkheid geen alternatief kan zijn voor het uitvoeren van overheidstaken en beleid op essentiële terreinen.

Bepalen van verantwoordelijkheid

Vormen	Niveau	Proces
Geven	Donatie	Ontwerp
Nemen	Stemgedrag	Inrichting
Afwijzen	Inspraak	Monitoring/
Opeisen	Directe verantwoordelijkheid/	Onderhoud
Opnemen	Aansprakelijkheid	Gebruik

Wat is de urgentie, vertrouwen en eigen interesse?

Is er vermogen en kennis om aandacht aan natuur te geven?

Wie zijn de actoren en zijn deze bevoegd om een aanpassing te maken in de sociale fysieke omgeving?

Verantwoordelijkheid kan niet zomaar worden geëist van een partij. Wel is er veel mogelijk in het creëren van verantwoordelijkheid. Tevens is het dragen van verantwoordelijk vaak afhankelijk van de keuze van andere en is hiermee ook een gedragskwestie. Op vrijwillige basis, samenwerkingsvorm of het creëren van een win-win situatie kan het delen van verantwoordelijk positief uitpakken.

Vormen

Afhankelijk van de ontwikkeling, beheer en budget kunnen er verschillende vormen van verantwoordelijk worden toegepast.

Niveaus

De verschillende niveaus kunnen apart of in combinatie met elkaar worden toegepast. Tevens kunnen de niveaus passief of actief worden uitgevoerd. Waarbij actief een frequente manier is om verantwoordelijkheid te delen. De 'directe verantwoordelijkheid' en 'aansprakelijkheid' is een hoog niveau van verantwoordelijkheid. Een 'donatie' en 'stemgedrag' is een laag niveau van verantwoordelijkheid.

Proces

Dit zijn de te doorlopende stappen om tot de ontwikkeling of het beheer te komen. In iedere fase kan worden bepaald op welke wijze de gedeelde verantwoordelijkheid wordt ingezet, kijkend naar het niveau en de vorm. Het 'ontwerp' en 'inrichting' kan worden geschaald onder ontwikkeling en 'monitoring' en 'onderhoud' bij het beheer.

Verandering in het beleid en bewustwording heeft tijd nodig ook als het gaat om het stimuleren van natuur en het delen van verantwoordelijkheid. Dit is o.a. een gedragskwestie waarbij rekening moet worden gehouden met de motivatie, gelegenheid en capaciteit. Dit kan worden gestimuleerd door de vragen na te gaan en de volgende adviezen:

- ❖ Natuureducatie, om de basiskennis te creëren.
- ❖ Actieve participatie, met duidelijke afspraken en samenwerkingsovereenkomsten.
- ❖ Informeren en activeren, verscheidene acties organiseren omtrent natuur stimulatie.

Middelen, capaciteit en expertises

Belangrijkste bevindingen*

- ❖ Er zijn voldoende middelen, capaciteit en expertise in vergelijking met andere partijen;
- ❖ Groot netwerk van bovenaf tot in de wijk;
- ❖ Uitgebreide natuurbeleidstukken;
- ❖ Natuur en groen buiten de gemeentelijke grenzen kan van grote waarde zijn voor stedelijk gebied;
- ❖ Beperkt budget voor kwalitatief beheer.

ADVIES

- ❖ (Metropool)steden inzetten als voorbeeldfunctie voor ander; belanghebbende partijen en gemeenten;
- ❖ Beschikbaar stellen van kennis, middelen en aanpak participatie;
- ❖ Bijdrage leveren aan natuur en groen buiten de gemeentelijk grenzen;
- ❖ Zorgen voor koppeling met prioritaire onderwerpen en opgaven binnen de gemeente waardoor nieuwe kansen en mogelijkheden worden gecreëerd.

* Voortgekomen uit SWOT-analyse en literatuur

Categorie 1 (Metropool)steden

Initiatieven en participatie

Belangrijkste bevindingen*

- ❖ Veel verschillende opkomende initiatieven met en door vrijwilligers;
- ❖ Veel verschillende meningen kan behulpzaam of lastig zijn;
- ❖ Er wordt niet optimaal gebruik gemaakt van de energie van initiatieven en vrijwilligers;
- ❖ Het beheer van buurtinitiatieven wordt vaak overgenomen door gemeente.

ADVIES

- ❖ Maak gebruik van de kansen en het collectieve doel indien er draagvlak is vanuit de wijk;
- ❖ Vertrouwen hebben in participatietraject en het overdragen van beheer;
- ❖ Maak gebruik van de opkomst van de omgevingswet en daarmee de gezamenlijke (gedragen)opgave (verandering in het gemeentelijk beleid);
- ❖ Inschakelen van natuurorganisaties → veel expertise over natuur en participatietraject.
- ❖ Positief benaderen van initiatieven en vrijwilligers. Zorgen voor duidelijke taken., verantwoordelijkheden en verhouding tot elkaar.

* Voortgekomen uit SWOT-analyse en literatuur

Middelen, capaciteit en expertises

Belangrijkste bevindingen*

- ❖ Belangstelling en natuurambities groeien, het daadwerkelijk uitvoeren is lastig;
- ❖ Er zijn veelal niet voldoende middelen, capaciteit en expertise in vergelijking met andere partijen;
- ❖ Breed takenpakket met beperkte capaciteit;
- ❖ Weinig tot geen natuurbeleid;
- ❖ Strak onderhoud en groen.

ADVIES

- ❖ Verbinding maken met buurgemeenten, gedeelde middelen en expertise;
- ❖ Inschakelen van natuurorganisaties, veel expertise over natuur en participatietraject.
- ❖ Samenwerkingsovereenkomsten en beheerovereenkomsten helpen bij het duidelijke maken van afspraken.
- ❖ Een andere kijk op natuur. De natuur kan ook door invloeden van mens worden gecreëerd.

* Voortgekomen uit SWOT-analyse en literatuur

Categorie 2 Dorpsgemeenten

Initiatieven en participatie

Belangrijkste bevindingen*

- ❖ Inwoners hebben een andere behoefte;
- ❖ Initiatieven en ideeën van gemeenten en initiatiefnemers lopen niet synchroon met elkaar;
- ❖ Weinig tot geen initiatieven;
- ❖ Er zijn korte lijntjes met inwoners en lokale organisaties;
- ❖ Intern verloopt samenwerking veelal goed;
- ❖ Opkomst omgevingswet uitdagend;
- ❖ Strak onderhoud en veel groen.

ADVIES

- ❖ Samenwerkingen aangaan, om zo een goede aanvullint te geven op stimulatie van natuur, participatie en verantwoordelijkheid;
- ❖ Duidelijke visie creëren omtrent participatie, Waarbij de Omgevingswet een hulpmiddel kan zijn (verandering in het gemeentelijk beleid);
- ❖ Positief benaderen van initiatieven en vrijwilligers. Zorgen voor duidelijke taken, verantwoordelijkheden en verhouding tot elkaar.
- ❖ Duidelijke visie creëren omtrent participatie, Waarbij de Omgevingswet een hulpmiddel kan zijn (verandering in het gemeentelijk beleid).

* Voortgekomen uit SWOT-analyse en literatuur